

ТРАУМАТОЛОГИЈА НА ЛИЦЕВО ВИЛИЧНИТЕ КОСКИ**Илија Васков,**

I издание на НИО „Студентски збор“ Скопје, 1983 година, 299 страни, многу фотографии, табели и изворна библиографија од 138 автори, на македонски јазик.

Учебникот е систематизиран по тематика во 13 поглавја, широко објаснети и богато илустрирани со фотографии и табели од сопствен материјал. Секоја тематска содржина е методолошки издржана бидејќи ги содржи сите елементи во приодот на третманот на една трума од етиологија, клиничка слика, дијагноза, диференцијална дијагноза, терапија и друго.

Во уводниот дел се укажува на комплексноста на траумата во оваа регија со сите нејзини реперкусии по личноста, широко познавање на симптоматологијата, клиниката и терапијата, од особено значење за текот на лекувањето на болниот.

Поглавието „Анатомофизиолошки особености на лицево виличната регија“ претставува целисходен адаптиран потсетник за особеностите, градбата на лицевите коски, нивната улога, инервираност, васкуларизација и другите анатомски специфичности се на располагање на студентот и читателот. Не помалку упатно и збогатено, во секој поглед, се појавијата „Фрактури на долната вилица“, „Трауми на темпороманиуларниот зглоб“, „Фрактури на горната вилица“, зигоматичните коски“, како и „Фрактура на носните коски“. Покрај етиологијата и опстојно обработената клиника, авторот внесува објаснување и современи толкувања во приодот, терапијата, методологијата за секој случај посебно и за раната рехабилитација, збогатени со богати илустрации, шеми и фотографии.

Во учебникот е дадена соодветна тежина и на здружените трауми на лицево виличната регија со невротраумите. Изнесени се доволно јасно, иако во кратки црти и дијагностичките процедури во неврохирургијата, како ЕЕГ, ехоенцефалографија, церебрална артериографија, пневмо-гамаенцефалографија, компјутеризирана томографија на мозокот и со илустрација преку фотоси. Обработени се комозионалните синдроми, фронтобазалните фрактури, посттрауматските крвавења, компликациите, како и првата помош при коматозни состојби. Со јасно илустрирање се опишани и фронтотетимуидалните фрактури. Во поглавјето „Реанимациони и анестезиолошки проблеми“ во оваа регија, со адекватен методски пристап се разработени виталните проблеми, неопходни во познавањето на секој студент, лекар за укажување адекватна помош при состојби како што се: застој на срцето, непроодност на дишните патишта, трахеотомија, примена на анестезија во безболно решавање на траумата кај болниот. Како новина во учебникот обработени се одскоро применуваните методи за функционални испитувања, електромиографијата, гнатодинамометријата, со осврт на хистохемиските испи-

тувања на оштетената мастикаторна мускулатура при лицево виличната траума. Соодветна тежина и значај има и поглавието „Судско медицински проблеми при лицево виличните трауми“ каде сеукажува на важноста во вештачењето при сè почестите траумина лицето и од аспект на расветлувањето на сеуште постојните дилеми за степенот на оштетеност и инвалидитет.

Разработувајќи ги овие појавија методолошки, авторот прави напор за еден научно систематизиран целисходен приод при изучувањето на проблемот лицево виличните трауми да бидат лекувани по една доктрина до нивното излекување. Овој учебник ќе ја надополни празнината во стоматолошката и медицинската литература во обработката на оваа проблематика збогатена со личното и обилно искуство на авторот.

Книгата претставува значајна стручна и научна работа за проблемот на лицево виличната трауматологија и им ја препорачуваме во прв ред на студентите по стоматологија и медицина, како и на лекарите стоматолози, медицинари, отоларинголози, хирурзи пластичари, максилофацијални и орални хирурзи, како прилог во збогатувањето на медицинската мисла.

Доц. д-р С. Лазаревски

ПЛУНКОВНИ ЖЛЕЗДИ И НИВНИТЕ ЗАБОЛУВАЊА

Томе Туцаров – Скопје: Студентски збор, 1983, 160 страни, слики 81; 24 цм. Литература за секое поглавје, Индекс

Кон средината на оваа година излезе од печат книгата „ПЛУНКОВНИ ЖЛЕЗДИ И НИВНИТЕ ЗАБОЛУВАЊА“ од проф. д-р Т. Туцаров.

Книгата има 160 страни со индекс на 5 страни. Текстот е богато илустриран со 81 фотографија, цртежи, шеми, дијаграми и 5 табели.

Целокупната материја во книгата е поделена во 10 поглавја. Секое од нив претставува логичка целина во кое исцрпно се обработени поедини проблеми: заболувања на плунковните жлезди, дијагностика, диференцијална дијагноза и терапија. Истовремено сите поглавја се вклопуваат меѓусебно образувајќи складна целина. Секое поглавје има попис на литературата која е користена во изработката на истото. Користени се 171 книга, монографии, научни и стручни трудови од различни школи на четирите светски јазици. Ова им овозможува на заинтересираните понатамошно продлабочување на знаењето од сите области на ова подрачје во медицината.

Проблемот на плунковните жлезди со нивната разновидна и богата патологија е присутен во секојдневната практика на лекарот, стоматолог, специјалистите по максилофацијална хирургија, ОРЛ и општа хирургија.

Покрај тоа, оваа материја е застапена со голем број на часови во програмата за едукација на студентите по стоматологија и медицина, како и во постдипломската настава. Токму затоа, излегувањето од печат на оваа книга-учебник има извонредно значење и претставува голема помоќ во совладувањето на оваа проблематика, кога се знае дека ваков целосен приод на заболувањата на плунковните жлезди не постои во нашата стручна литература.

Учебникот, со извонредно дидактичен приод, обработувајќи ги плунковните жлезди, преку генетика, анатомија, физиологија, нивната дигестивна, секреторна, дентотропна, хормонална, аитиинфективна-заштитна функција на истите и нарушеноста на плунковната секреција, како дисхилија и хиперхилија го заокружува првото поглавје.

Во второто поглавје извршена е глобална класификација на заболувањата на плунковните жлезди.

Третото поглавје ги обработува вирусните, гнојните и специфичните заболувања на плунковните жлезди и нивните канали со детална клиничка слика, дијагностика, диференцијална дијагноза и терапија.

Системните заболувања: увеопаротитот, Микулиќевата болест, Сјогреновиот синдром со интересната клиничка слика, патоморфолошките промени, и терапијата, обработени се во четвртото поглавје.

Петтото поглавје ја обработува богатата патологија на плунковната болест – сојалолитиазата. Разновидноста на етиолошките фактори, симптоматологијата, диференцијалната дијагноза и комбинираната терапија се поединечно обработени.

Во VI-тото и VII-мото поглавје, предмет на обработка претставуваат не така ретките цисти и терапевски проблематични саливарни фистули.

Контрастните средства, индикациите, контраиндикациите како и можностите на сијалографијата, како еден доста важен и ценет метод во конкретизирано одредување на врстата и локализацијата на промената во жлездата, детално и постапно е обработена во VIII-то поглавје. Можноста за диференцијална дијагноза и диференцијација на промената со оваа метода е голема, доколку истата со знаење се примени.

IX-тото поглавје го обработува испитувањето на плунковните жлезди со радиоизотопи т.е. сцинтиграфијата. Според степенот на концентрација на радиоизотопите во жлездениот паренхим се добиваат јасно детерминирани морфолошки и функционални информации за афицираните жлезди. Оваа метода како поново дијагностичко средство во рацете на искусниот лекар може да даде обстојни согледувања за патолошкиот процес, односно состојбата на жлездата.

Разновидноста на туморите во плунковните жлезди, нивната поделба, која е извршена според ткивата од кои потекнуваат, можноста на диференцирање, дијагностика и терапија, детално со богата илустрација, е изнесена во последното поглавје. Исто така во ова поглавје се обработени можностите и начинот на лекување на сите врсти тумори. Поединечно е изнесена хируршката радиотерапија и хемотерапија на малигномите.

Вака сеопшто конципирано и реализирано дело ќе го олесни восприемањето и совладувањето на богатиот материјал од ова подрачје на медицината. Студентите, стоматолозите, лекарите и специјалистите од многу гранични подрачја имаат извонреден учебник, напишан со лесен стил и разбирливо. Авторот постапно, педагошки и систематски го воведува читателот во оваа материја и му овозможува потполно разбирање и прифаќање.

Резимирајќи го сето што е изнесено можеме да заклучиме дека книгата „ПЛУНКОВНИ ЖЛЕЗДИ И НИВНИТЕ ЗАБОЛУВАЊА“ претставува голем допринос на стоматолошката и медицинската наука и струка. Токму затоа оваа книга треба да најде место во библиотеката на секој стоматолог и лекар.

Доц. д-р **Олга Серафимова-Стефановска**